

SENSORVEILEDNING SKOLEEKSAMEN SPED2100 H2022

Langsvarsoppgaver:

Dette er en seks timers hjemmeeksamen. Kandidaten skal vise dybdekunnskaper om to hovedtemaer innenfor modulene Kognitiv utvikling eller Psykososial utvikling, og drøfte sammenhenger godt nok. Modulene Utviklingsteorier, Biologisk utvikling, Kartlegging og Sosial kontekst og Oppvekst også være relevante for å besvare på oppgavene.

Studentene skal besvare 2 av to de følgende 3 oppgavene:

Oppgave 1. *Redegjør* for et utviklingsområde eller ferdighetsområde innenfor kognitiv utvikling eller psyko-sosial utvikling. *Drøft* deretter betydningen av arv og miljø for dette området eller ferdigheten.

Oppgave 2. *Redegjør* for tidlig språkutvikling. *Drøft* deretter betydningen av miljømessige erfaringer og hvordan disse erfaringene kan bidra til individuelle forskjeller i den tidlige språkutviklingen fra et individ-miljøsamspill-perspektiv.

Oppgave 3. *Redegjør* for emosjonsutvikling og/eller utvikling av emosjonsregulering. *Drøft* deretter betydningen av denne utviklingen for fungering innenfor et annet område av personers liv.

Det ***skal*** gå tydelig fram av besvarelsen hvilke oppgaver som er valgt. Besvarelsen på begge oppgavene må vurderes til bestått for at eksamen som helhet er bestått. Studentene skal legge ved en kort liste med referanser på slutten etter besvarelsene, men APA standard er ikke et krav.

Det er mulig å løse oppgavene på forskjellige måter. Ulike momenter kan derfor være aktuelle. Likevel er det viktig at besvarelsen er tydelig og at spørsmålene er besvart. Denne sensorveiledningen tar opp hvilke momenter man bør forvente av en fremragende/ meget god besvarelse. Samtidig er det viktig å understreke at man er åpen for at oppgaven løses på ulike måter og med ulik vektlegging av momenter. Oppgavene teller likt.

Noen overordnede kvaliteter som sensuren bør vektlegge:

- Hvor tydelig og fullstendig oppgaven er besvart.
- Om det gjøres en avgrensning i redegjørelsen som er hensiktsmessig (ikke for snever eller for vid). En ren opplisting av utviklingsrelaterte momenter er ikke hensiktsmessig.
- På hvilken måte kandidaten har trukket inn relevante og sentrale faglige momenter i besvarelsen
- På hvilken måte kandidaten klarer å fortelle en konsistent historie og viser evne til å knytte sammen teoretiske/empiriske/praktiske forhold av relevans for temaet
- Hvordan kandidaten både er i stand til å «gjøre rede for» og «drøfte» det som kreves i oppgaven
- Hvordan besvarelsen forholder seg til sentrale begreper i oppgaveteksten (f. eks i form av definisjoner eller redegjørelser for temaet)
- Hvordan besvarelsen er disponert, altså med en logisk oppbygning og resonnement, hvor de ulike delene i oppgavebesvarelsen står i samsvar til hverandre

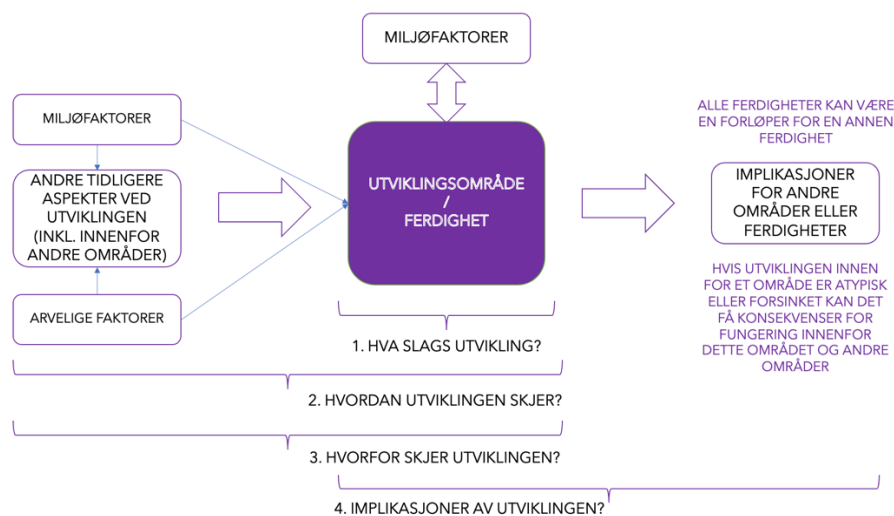
- Hvordan besvarelsen gjør bruk av og støtter seg i faglitteratur, og i hvilken grad kandidaten greier å reflektere over faglitteraturen i relasjon til de temaene oppgaven spør etter (dette kan dreie seg om både teoretiske perspektiver, sentrale begreper, forskning, regelverk og retningslinjer)
- At kandidaten henviser til relevant litteratur i tekst og referanseliste, fortrinnsvis med APA 6 eller APA 7, selv om dette ikke er et krav.

Noen faglige kvaliteter som sensuren bør vektlegge:

Det er en god del frihet til å definere og avgrense begge oppgavene og skrive om temaer som kandidaten er interessert i. Allikevel er det noen generelle faglige kvaliteter som kan spesifiseres for hver av de tre oppgavene.

- **Oppgave 1. Redegjør for et utviklingsområde eller ferdighetsområde innenfor kognitiv utvikling eller psyko-sosial utvikling. Drøft deretter betydningen av arv og miljø for dette området eller ferdigheten.**

- Denne oppgaven gir en stor frihet til å fokusere på et område som studenten har vært spesielt interessert i dette semesteret.
- Studentene har blitt introdusert for 4 sentrale spørsmål for å forstå kompleksiteten i utviklingen av ulike ferdigheter og implikasjonene av denne utviklingen for individers fungering (se figuren under): **1)** Først, kan man definere hva slags utvikling det er snakk om, definere denne eller beskrive kjennetegn ved denne. **2)** Deretter kan man forklare hvordan utviklingen skjer, ved å beskrive noen viktige milepæler i utviklingen, beskrive noen utviklingsmessige forløp (typiske eller atypiske), eller beskrive noen viktige forløpere eller forutsetninger for utviklingen, inkludert forløpere/forutsetninger fra andre utviklingsområder. **3)** Så kan man diskutere eller beskrive hvorfor utviklingen skjer, inkludert teoretiske perspektiver som beskriver gjensidige individ-miljø samspill, og hvordan disse kan bidra til individuelle forskjeller i utviklingen. **4)** Til slutt, kan man diskutere implikasjoner som utviklingen har for fungering innenfor andre områder i livet eller for andre ferdigheter. *De to første spørsmålene er spesielt relevante for redegjørelsesdelen, og de to siste kan være særlig relevante for drøftedelen.*

- Dette er kun et hjelpemiddel til å strukturere oppgaven, og man kan strukturere oppgaven på en annen måte. ***I denne oppgaven er det særlig viktig å vurdere:***
  - I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* for hva som menes med utviklingsområdet/ferdigheten de har valgt, ulike kjennetegn for ferdigheten(e) og viktige milepæler for utviklingen. En sterk oppgave vil kunne ta opp hvordan utviklingen bygger på andre ferdigheter eller hvordan utviklingen kan danne et grunnlag for utvikling innenfor andre områder. Det kan være relevant å trekke inn hvordan ferdigheten/utviklingsområdet måles og utfordringer med dette. Her vil det også være en styrke om det skilles mellom normalvariasjon i utviklingen og utviklingsforløp som kan karakteriseres som forsinket eller atypisk. Kandidaten kan redegjøre for spesifikke teorier om utviklingen og det kan være hensiktsmessig å få frem at noen teorier vektlegger det arvelige grunnlaget og noen vektlegger det miljømessige grunnlaget i større eller mindre grad.
  - I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av arv og miljø for utviklingen av ferdigheten(e). Kandidaten bør både kunne drøfte betydningen av genetisk variasjon (arv eller individuelle faktorer) og ulike miljøforhold eller miljøerfaringer. I tillegg kan kandidaten trekke inn hvordan slike faktorer bidrar til normalvariasjonen og/eller forskjeller mellom kjønn og individer med ulike forutsetninger og vansker. Det er et pluss dersom drøftingen knyttes opp mot de ulike teoriene eller utviklingsforløpet som er gjort rede for i redegjørelsen.
  - Et pluss er om kandidaten klarer å trekke inn relevante teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. Bronfenbrenners bio-økologiske modell, transaksjonsmodellen osv.). Et annet pluss er om kandidaten kan trekke inn biologisk utvikling, eller eventuelt sosial kontekst og oppvekst temaene.
  - Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte det hele sammen.
- **Oppgave 2. Redegjør for tidlig språkutvikling. Drøft deretter betydningen av miljømessige erfaringer og hvordan disse erfaringene kan bidra til individuelle forskjeller i den tidlige språkutviklingen fra et individ-miljøsamspill-perspektiv.**
    - I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* for hva som menes med tidlig språkutvikling, ulike kjennetegn ved det menneskelig språk og viktige milepæler for språkutviklingen eller de deler av språkutviklingen som fokuseres på. En sterk oppgave vil kunne ta opp hvordan språkutviklingen bygger på førspråklige kommunikative ferdigheter eller hvordan språkutvikling kan måles. Her vil det være en styrke om det skilles mellom normalvariasjon i utviklingen og språkutviklingsforløp som kan karakteriseres som er vedvarende forsinket eller atypisk (språkvansker). Kandidaten kan redegjøre for mer enn en teori om språkutvikling og det kan være hensiktsmessig å få frem at noen teorier vektlegger det arvelige grunnlaget og noen vektlegger det miljømessige grunnlaget i større eller mindre grad.
    - I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av miljømessige erfaringer for utviklingen av språkferdigheter og hvordan miljøet er i et stadig samspill med individet. Det er et pluss om det fokuseres på miljømessige erfaringer som kan knyttes direkte opp mot utviklingen og ikke kun beskriver miljøfaktorer på et

generelt teoretisk grunnlag. Kandidaten bør kunne drøfte betydningen av ulike miljøforhold og særlig tidlig språkstimulering, og hvordan dette er i samspill med individet og hvordan dette samspillet bidrar til individuelle forskjeller. I tillegg kan kandidaten trekke inn hvordan slike faktorer bidrar til normalvariasjonen og/eller forskjeller mellom kjønn og individer med ulike forutsetninger og vansker. Det er et pluss dersom drøftingen knyttes opp mot utviklingen og/eller de ulike teoriene som eventuelt er tatt med i redegjørelsen.

- Et pluss er om kandidaten klarer å trekke inn relevante teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. Bronfenbrenners bio-økologiske modell, transaksjonsmodellen osv.), men også teorier som mer spesifikt retter seg mot språkutviklingen (f.eks. bruksbasert teori eller sosial-konstruktivistisk teori). Et annet pluss er om kandidaten kan trekke inn biologisk utvikling, eller eventuelt sosial kontekst og oppvekst.
  - Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte det hele sammen.
- **Oppgave 3. Redegjør for emosjonsutvikling og/eller utvikling av emosjonsregulering. Drøft deretter betydningen av denne utviklingen for fungering innenfor et annet område av personers liv.**
    - I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* hva som menes med emosjonsutvikling, hva som kjennetegner emosjonsutvikling (inkludert tidlige emosjonsuttrykk) og/eller emosjonsregulering, samt teoretiske hovedskiller. Det er et pluss om kandidaten også trekker inn betydningen av nære relasjoner og tidligere erfaringer og viktige individ-miljøsamspill. Her kan man nevne omgivelsenes og omsorgsgiveres påvirkning blant annet.
    - I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av denne utviklingen for fungering innenfor minst et annet område av livet til individet. Et pluss vil være dersom kandidaten kan drøfte hvordan utviklingen innebærer individuelle forskjeller som kan ha implikasjoner for personers forutsetninger for andre områder av livet (som læringskontekster eller samspill). Det er et pluss om kandidaten trekker inn emosjonelle vansker og reguleringsvansker her, men kandidaten kan også diskutere implikasjoner på et mer generelt grunnlag. Kandidaten kan også velge å fokusere på undergrupper av barn (f.eks. barn med atferdsvansker).
    - Tilsvarende er det et pluss dersom kandidaten klarer å trekke inn relevante teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. Bronfenbrenners bio-økologiske modell, transaksjonsmodellen osv.).
    - Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte dette sammen.

Studentene har fått følgende informasjon om bruk av referanser på eksamen:

På eksamen skal dere bruke referanser i teksten, og har referanseliste. Siden det er en skoleeksamen, krever vi ikke APA 6- eller APA 7- standard (se beskrivelse av dette her: www.sokogskriv.no), men det er alltid en fordel at referansene er så gode som mulig. **Det kan være lurt å bruke litt tid på å sette seg inn i referansebruk før eksamensdagen, men jeg anbefaler som sagt å skrive ferdig en referanseliste til litteratur dere vet at dere mest sannsynlig kommer til å bruke.**
Det viktigste å huske på er:

1. I teksten:

- I teksten, siterer dere forfatter(e) og årstall.
  - For eksempel: "Teksten dere skriver og så skrive referanse i parentes (Zachrisson et al., 2020)."
  - eller "I studien til Zachrisson et al. (2020) fant de at ....."
- Hvis dere siterer spesifikke studier/teorier som er beskrevet i f.eks. læreboken, kalles dette sekundærreferanser, f.eks.: (Olsen, referert i Von Tetzschner, 2020). NB: ved sekundærreferanser behøver dere ikke å skrive primærreferansen (Olsen) i referanselisten.
- Forelesninger refererer dere i teksten med (Etternavn, år) på samme måte som andre referanser.
- **Dere behøver ikke å føre sidetall i referanser i teksten, heller ikke til bøker**
- Hvis dere skriver et helt avsnitt hvor dere har brukt samme kilde som bakgrunnsmateriale, kan dere gjøre dette ved å f.eks. begynne avsnittet med å skrive: «Von Tetzschner (2020) skriver at...», men det må fremgå når henvisningen til boken slutter og deres egen tenkning begynner.

2. Referanselisten (alfabetisk)

- Dere behøver kun én referanseliste til sist i oppgaven, ikke en etter hver deloppgave. Hvis dere ønsker å ha separate referanselister for de to oppgavene er dette helt OK også.
- Det er fint om referanselisten følger vanlig APA-standard (ikke DOI nr), men dette er ikke strengt tatt nødvendig. Dere kan se her for tips til hvordan bruke APA standard: www.sokogskriv.no [Links to an external site.](#)
  - Eks. for artikkel med APA standard uten DOI nr.:
Bakker, M., Van Dijk, A., & Wicherts, J. M. (2012). The rules of the game called psychological science. *Perspectives on Psychological Science*, 7, 543-554.
- **Dere kan også bruke forenklet referanseliste, men da må dere i det minste ha med navn på forfatter, årstall og tittel på kapittel/forelesning/artikkel.**
  - Eks. på forenklet referanse til artikkel:
Bakker et al. (2012). The rules of the game called psychological science.
  - Eks. på forenklet referanse til bok-kapitel:
Von Tetzchnr, S. (2019). Tittel på kapittel som dere har brukt.
  - Eks. på forenklet referanse til forelesninger:
Zambrana (2022). Forelesning om tidlig kommunikasjon og språkutvikling.

3. Spørsmål om sekundærkilder

- Vi har fått noen spørsmål om sekundærkilder i teksten og om dere må skrive alle navnene på forfatterne.
- Dere kan skrive "et al." eller "og flere" i teksten (Eksempel: (Nilsen et al., 2003, i von Tetzchner, 2019) eller (Nilsen og flere, 2003, i von Tetzchner, 2019).
- Dersom poenger er hentet fra Tetzchner og ikke er fra en sentral studie, så trenger dere strengt tatt ikke skrive ned sekundærkilder til det Tetzchner skriver. Da kan dere bare skrive (von Tetzchner, 2019).